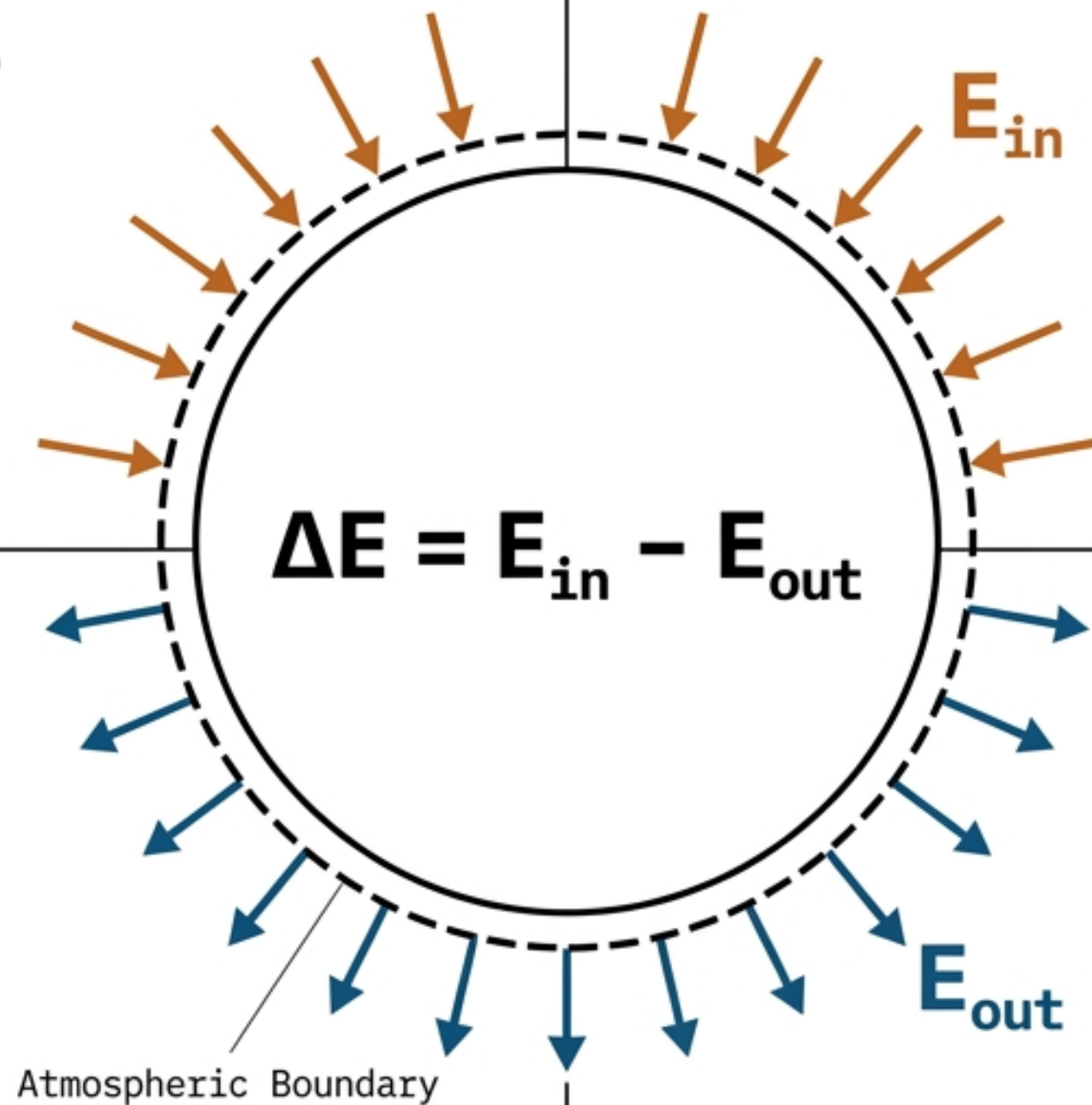

Zemlja kot termodinamični sistem: Kalorimetrija na planetarni ravni

Kvantifikacija globalnega
energetskega neravnovesja
in zaloge toplote
(1971–2020)

Omejeno na inženirsko analizo
meritev, obdelave signalov
in prenosa toplote.
Podatki temeljijo na GCOS
opazovanjih.

Fizika problema: Zemljino energetska neravnovesje (EEI)

$$\Delta N_{\text{TOA}} = \Delta F_{\text{ERF}} - |\alpha_{\text{FP}}| \Delta T_s$$

Neto energetska neravnovesje na vrhu atmosfere (W/m^2). Predstavlja razliko med vsiljenim sevanjem in odzivom sistema.

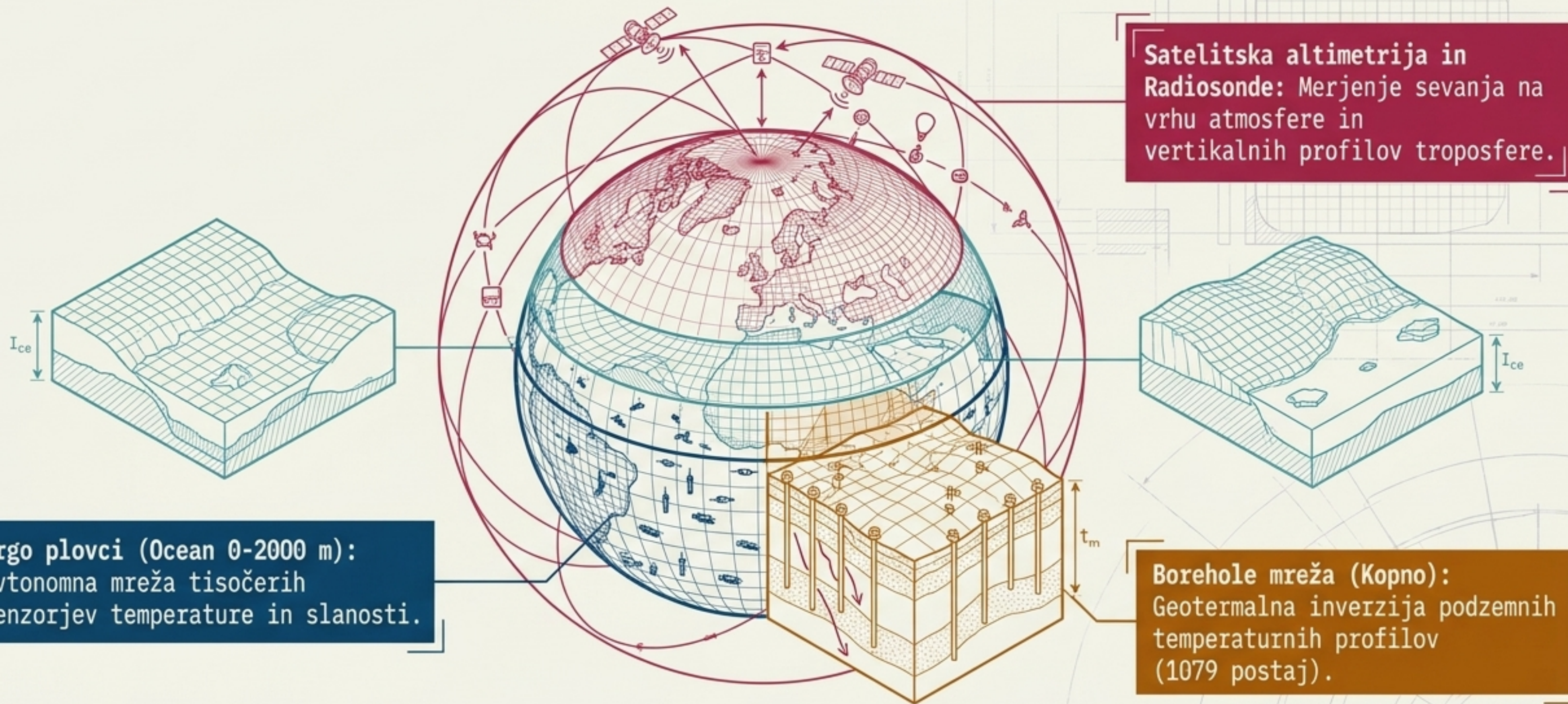
Efektivno radiativno siljenje.

Neto parameter povratnih zank ($\text{W}/\text{m}^2 \text{K}^{-1}$). Merilo učinkovitosti sistema pri vzpostavljanju radiativnega ravnovesja.

Anomalija globalne površinske temperature (K).

 KLJUČNO SPOZNANJE: Dokler je $\Delta N_{\text{TOA}} > 0$, sistem kopiči energijo. To zahteva natančno spremljanje planetarne kalorimetrije.

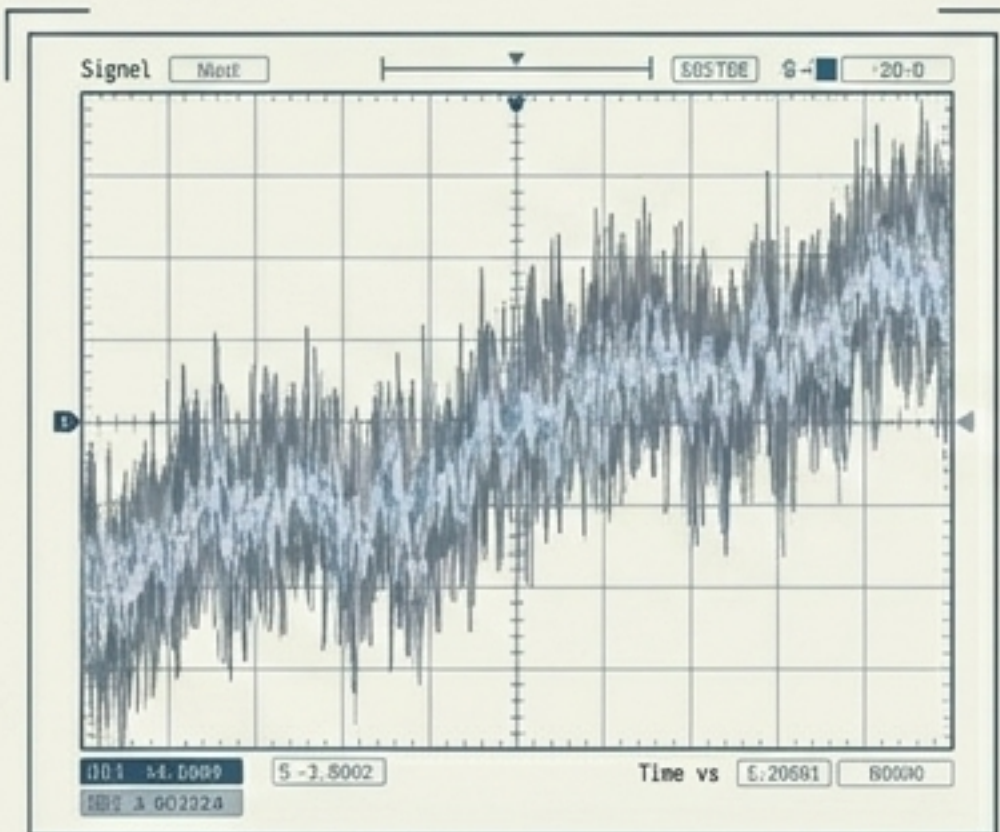
Globalni opazovalni sistem (GCOS): Instrumentacija planeta

OPOMBA: Integracija teh večsenzorskih virov zahteva strogo statistično obdelavo za odpravo šuma in kalibracijskih napak.

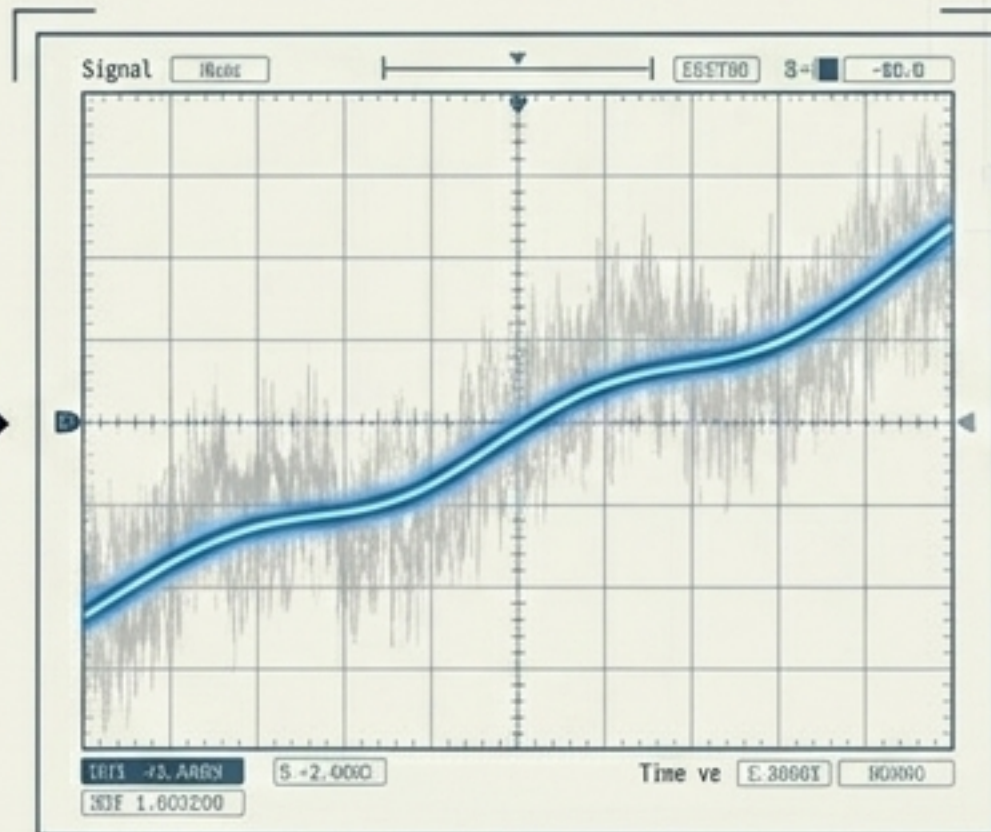
Metodologija obdelave signalov: Izračun trendov in negotovosti

1. Ansambelsko povprečje

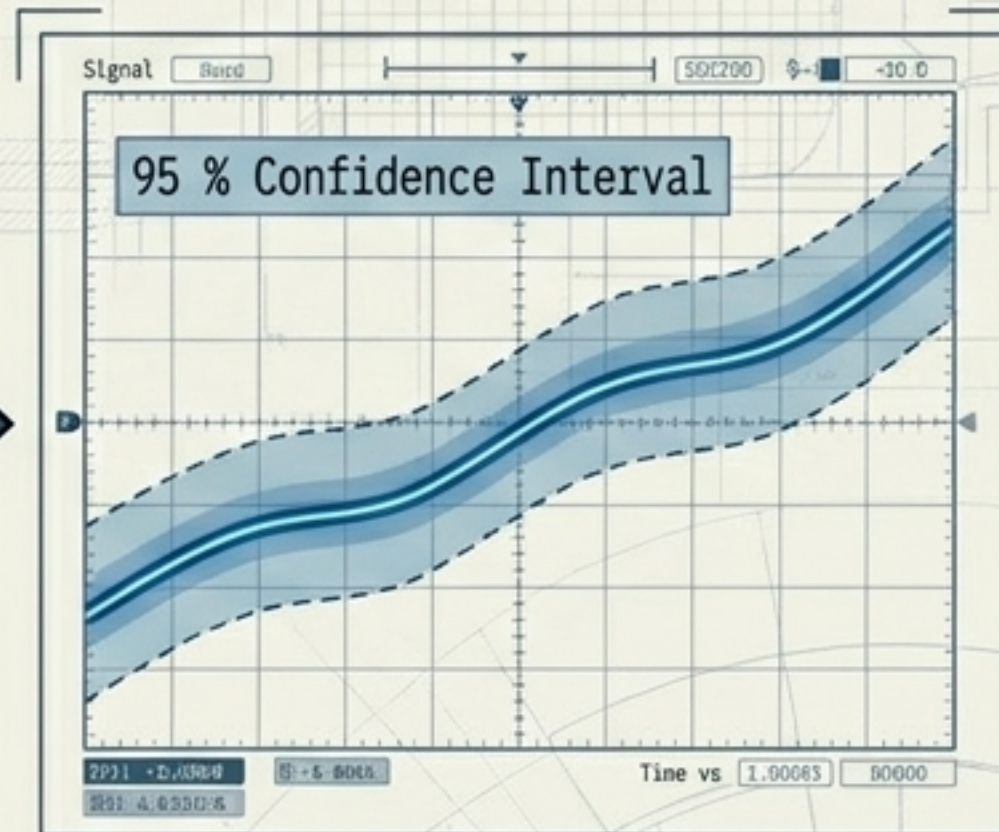
Združevanje več neodvisnih podatkovnih produktov z metodo podatkovne demokracije (enaka teža vsem).

2. LOWESS glajenje

Uporaba lokalno utežene regresije (25-letno okno) za odpravo visokofrekvenčnega šuma (npr. ENSO).

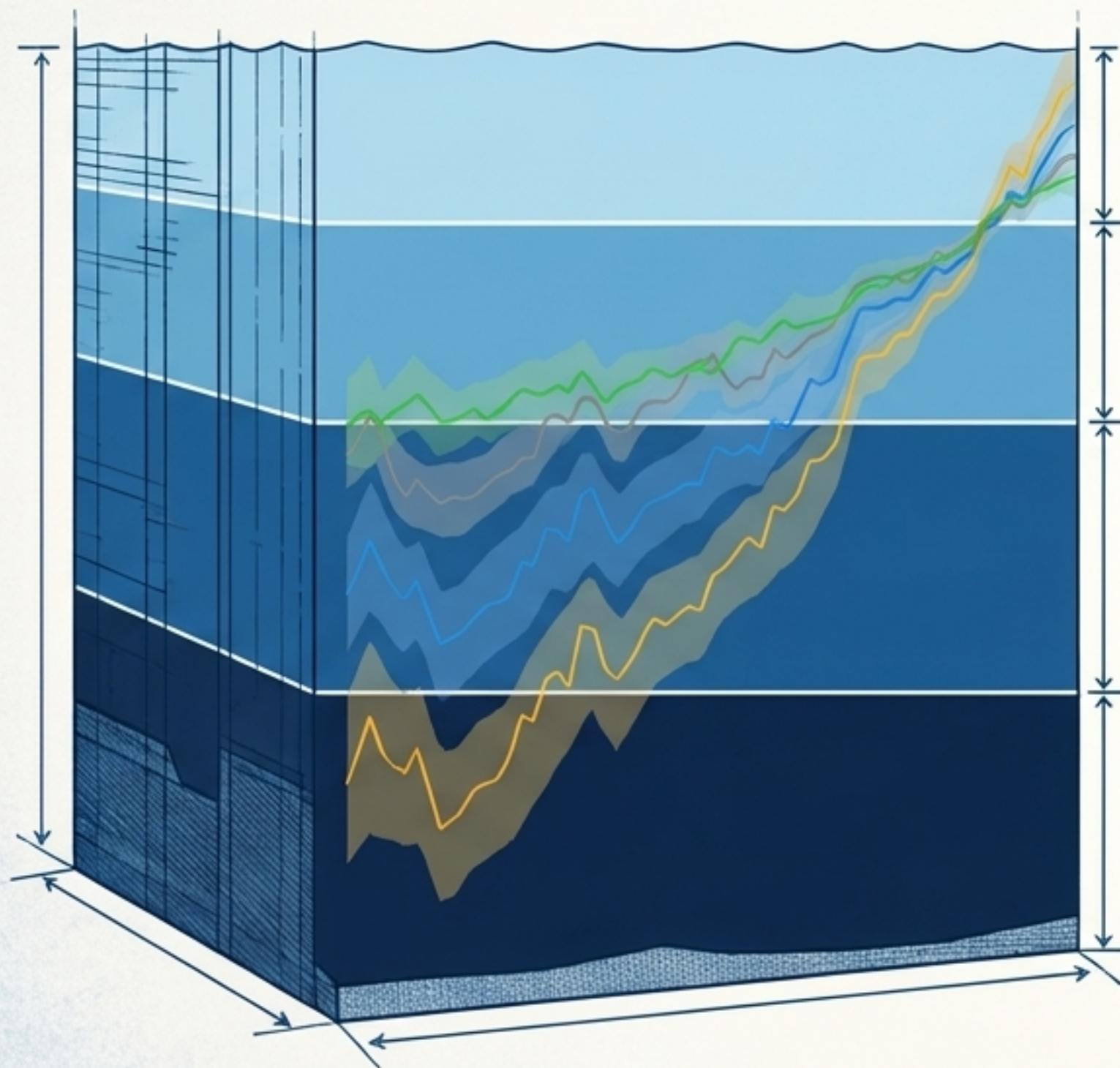
3. Monte Carlo simulacije

Generiranje 1000 naključnih serij. Naključni ostanek
Naključni ostanek sledi AR1 modelu za robusten 95 % interval zaupanja (2σ).

Analiza podsistemov: Ocean kot primarni toplotni rezervoar

Zajema 89 % celotne akumulirane energije (1971–2020).

0–300 m: Stopnja segrevanja 0.27 W/m^2
(Najvišja absolutna vsebnost, hitra dinamika).

0–700 m: Stopnja segrevanja 0.39 W/m^2

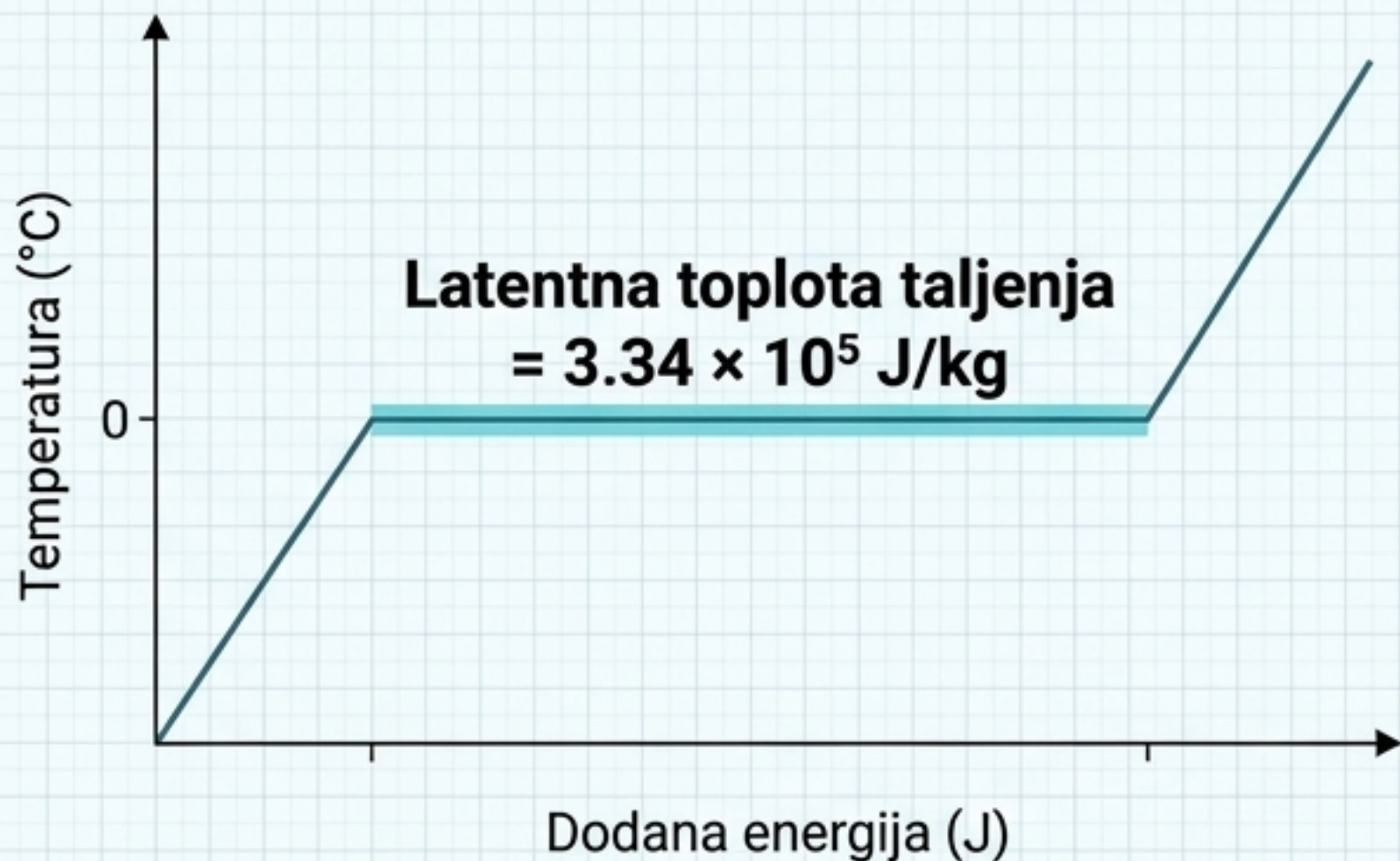
700–2000 m: Stopnja segrevanja 0.23 W/m^2
(Povečana sekvestracija v zadnjih desetletjih).

Globoki ocean (>2000 m): Ocena 0.06 W/m^2
(Uporaba modelov Greenovih funkcij in hidrografskih meritev).

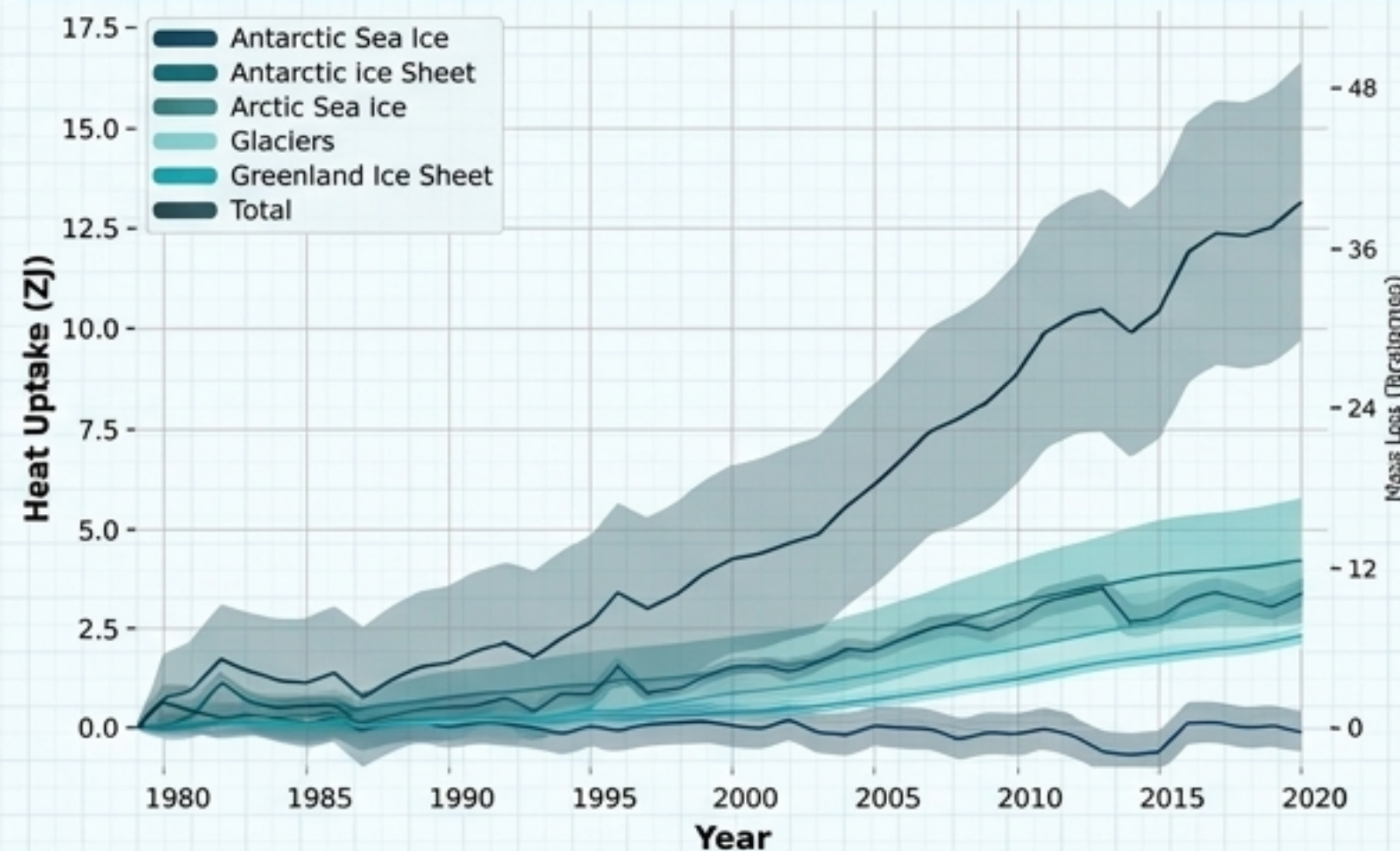
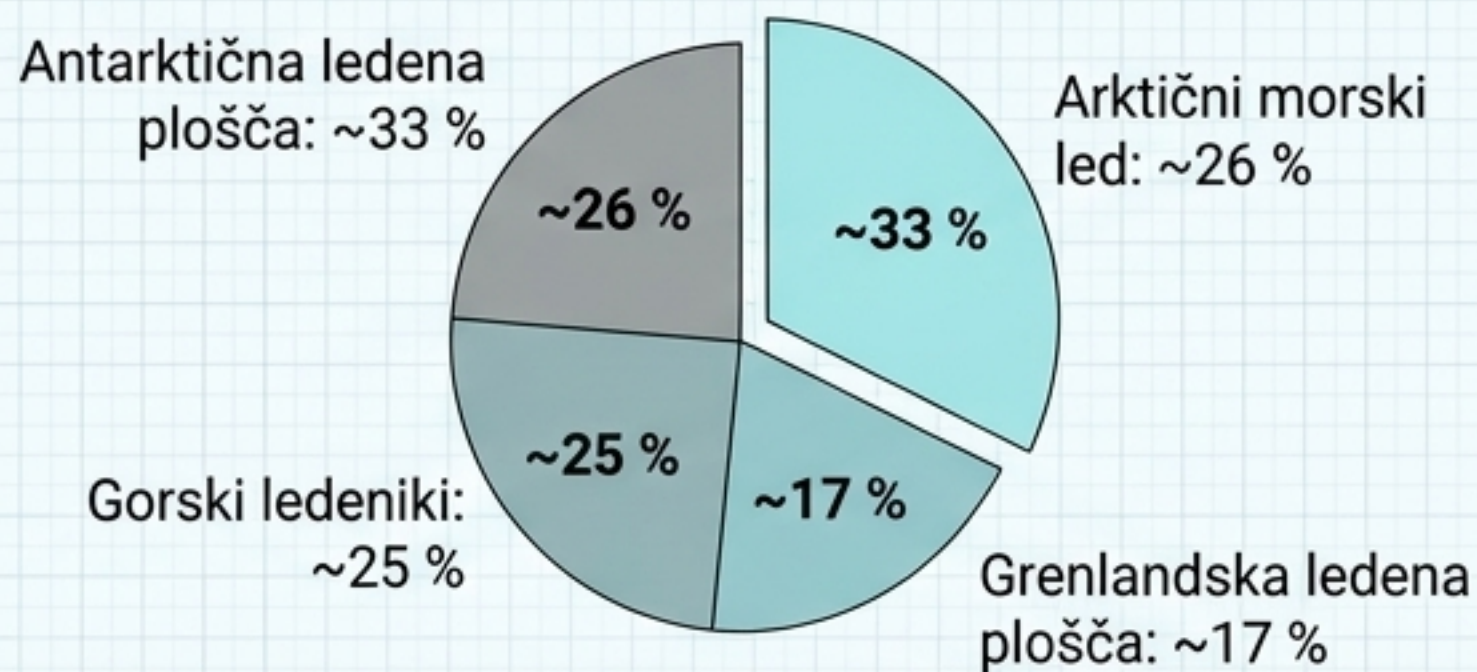
Omejitev na 300 m izobato in 60°S - 60°N vodi v **podcenjevanje trendov za približno 10 % zaradi zanemarjanja plitvih voda.**

Kriosfera: Baterija latentne toplote in prehod faz

Zajema **4 % energije**, kar ustreza **14 ± 4 ZJ** absorbirane toplote (1971-2020).

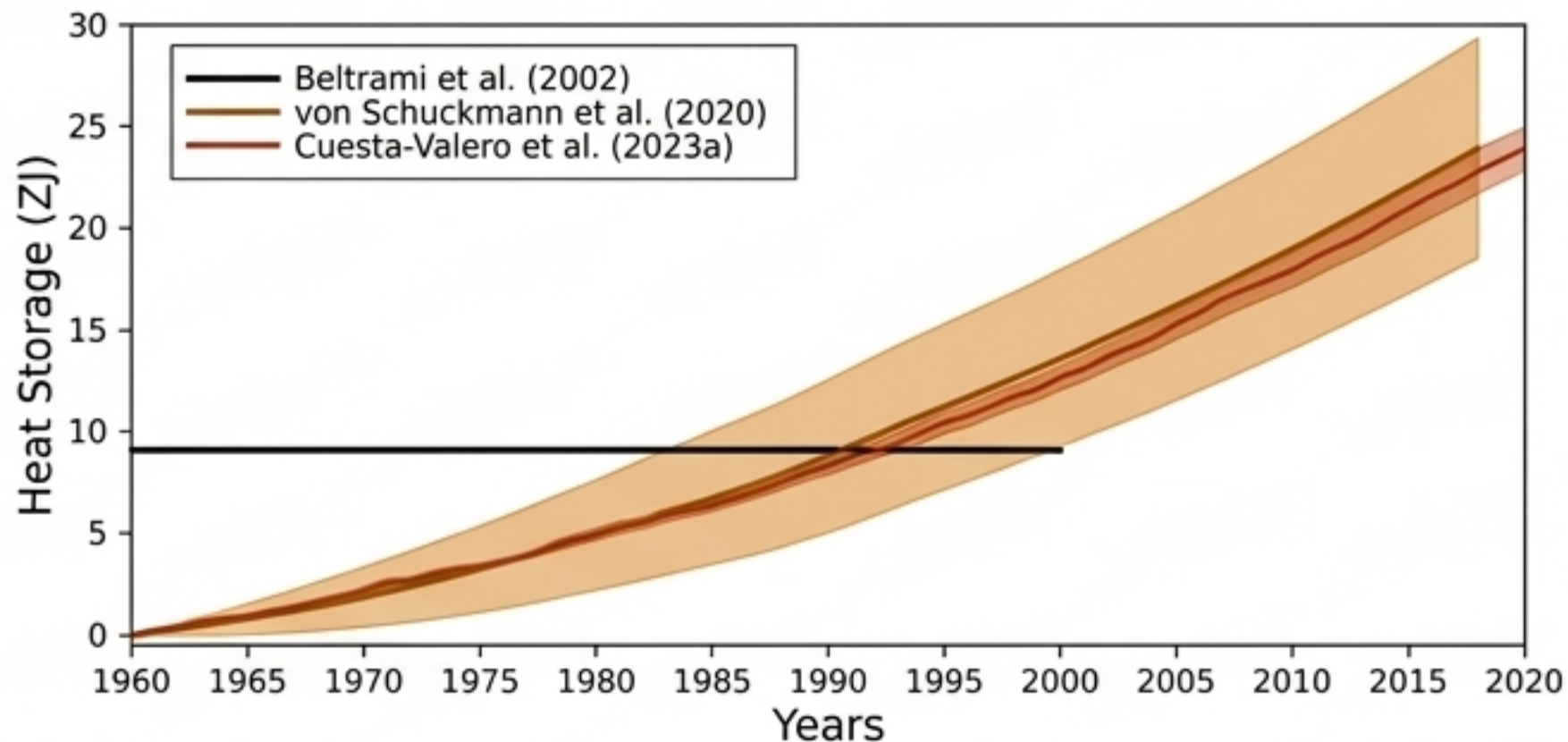
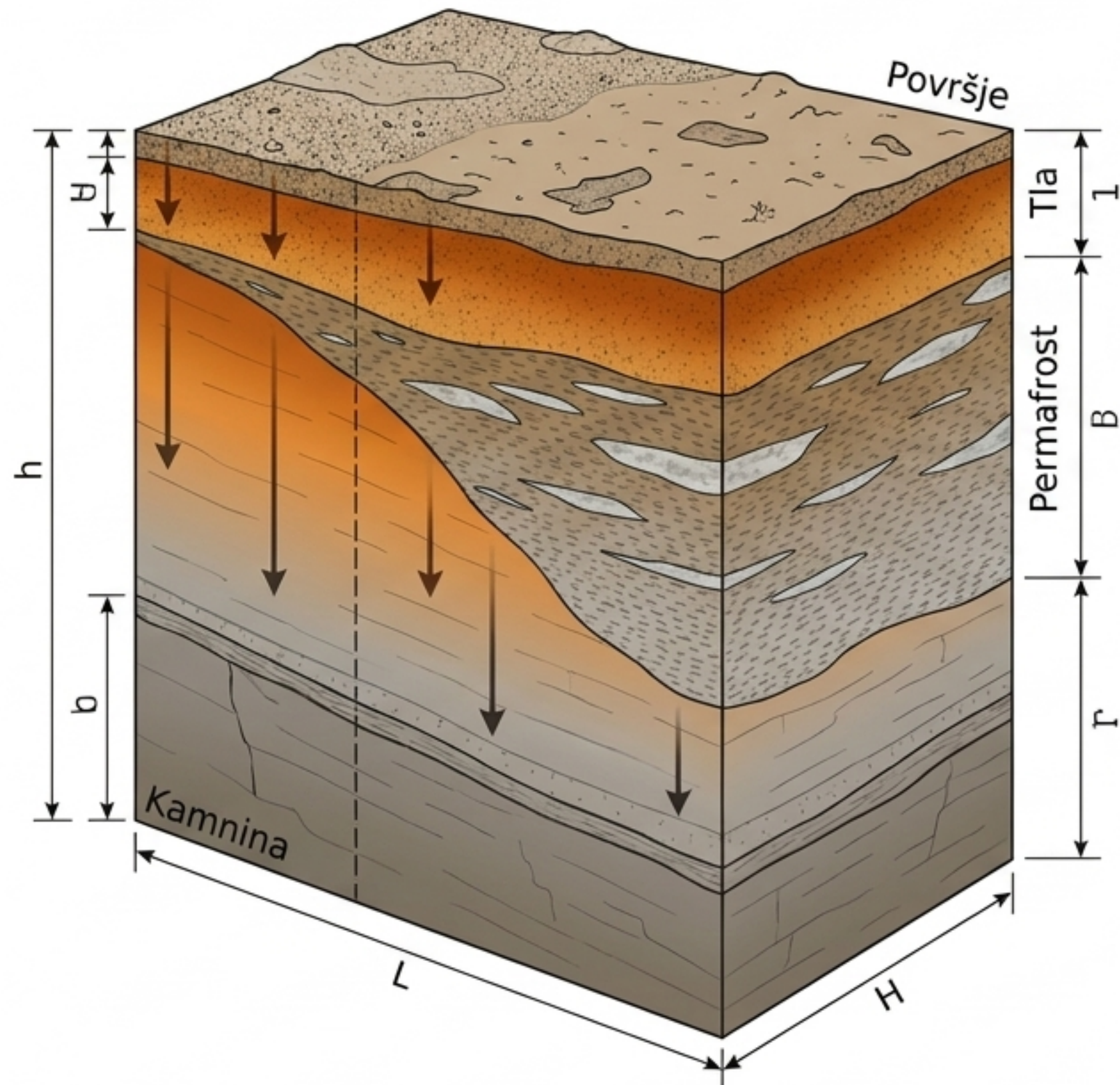

Energija se porabi za trganje molekularnih vezi, ne za dvig temperature.

Kopno: Kompozitni sistem prevodnosti in taljenja

Zajema **5-6 %** celotne akumulirane energije (24 ± 2 ZJ od leta 1960).

Geotermalno shranjevanje (90 % kopnega):

Natančno izmerjeno z inverzijo temperaturnih profilov vrtin z uporabo SVD algoritma.
Toplotni signal potuje navzdol skozi prevodnost.

Permafrost (9 % kopnega):

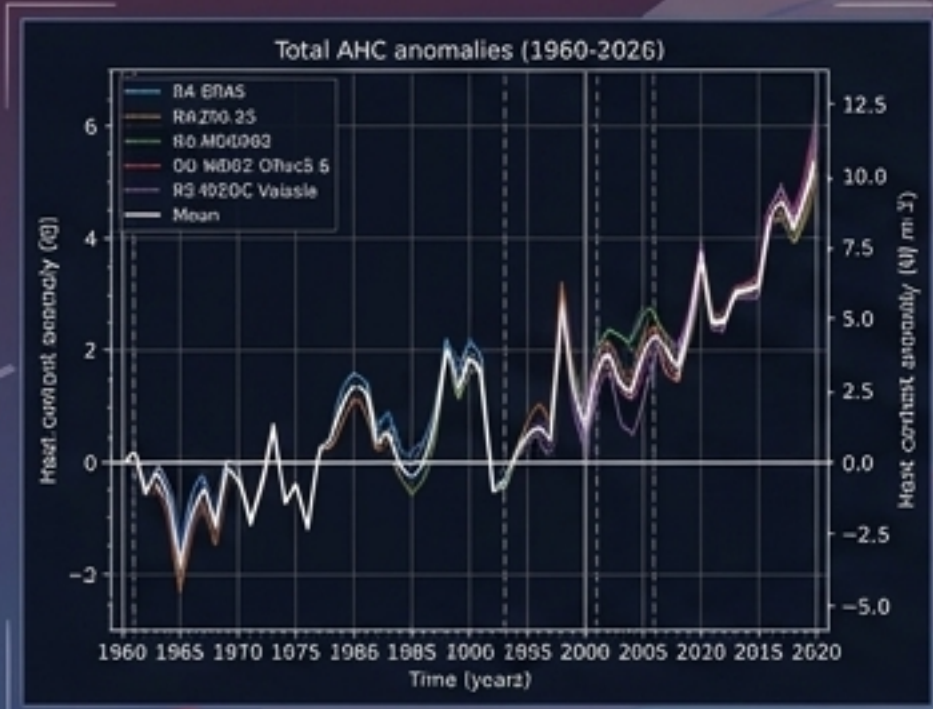
Taljenje talnega ledu do globine 550 m
(simulirano z modelom CryoGridLite).

Celine vode (0.7 % kopnega):

Absorpcija toplote v jezerih in rezervoarjih.

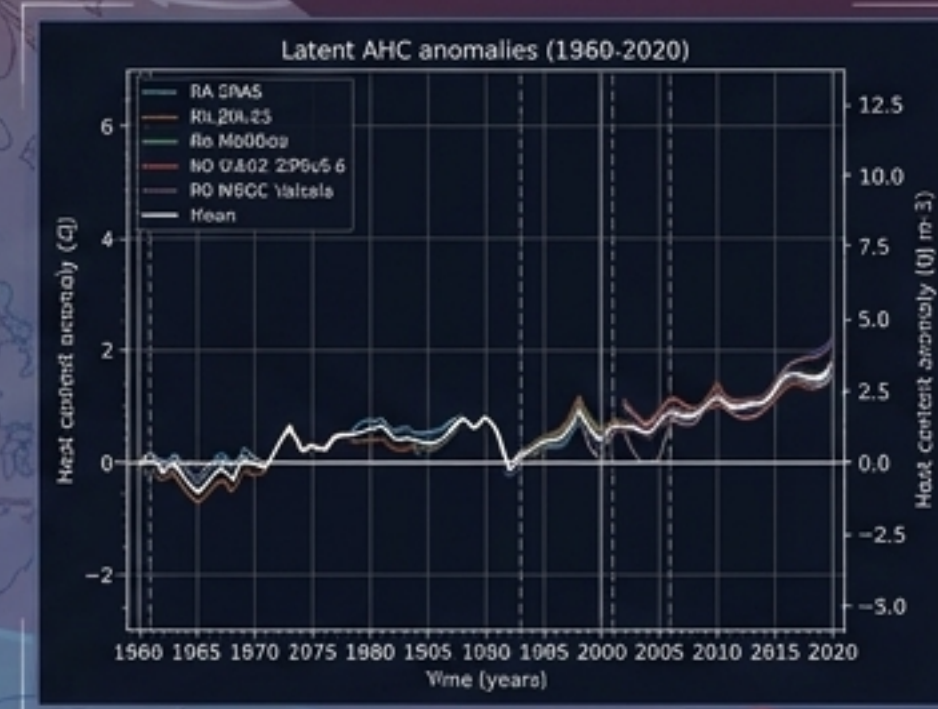
Atmosfera: Nizka kapaciteta, visoka volatilnost

Zajema le 1-2 % energije, vendar neposredno določa ekstremne vremenske pojave.

$$E_A = \int \rho (c_v T + g(z - z_5) + L_e q + 0.5 V^2) dz$$

Equation 3

Občutna toplota
(dvig temperature).

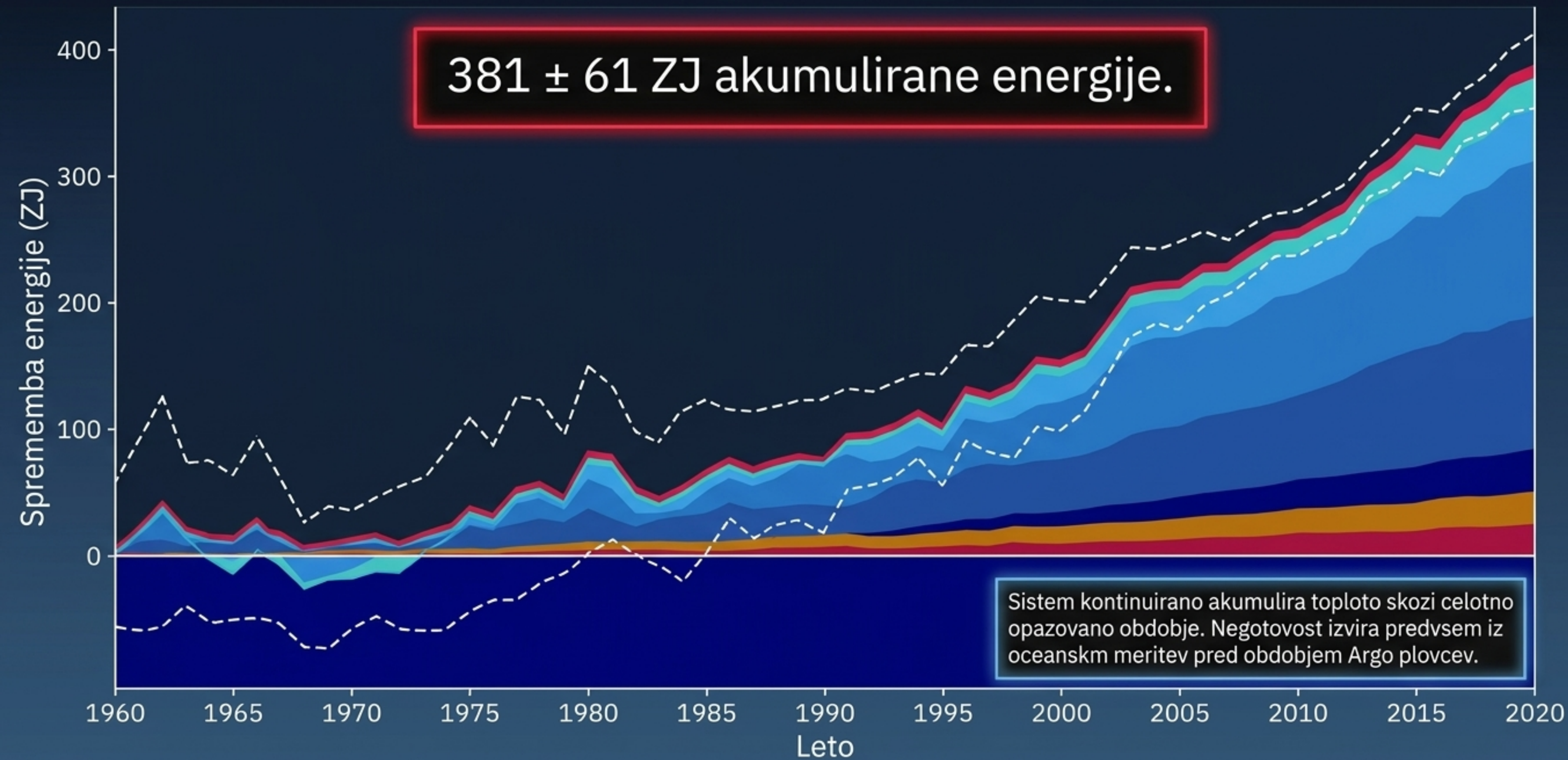
Latentna toplota vodne pare (ključni element).
Kljub majhni celotni energiji latentni trendi naraščajo
do 3-krat hitreje od zgodovinskih povprečij.

Trendi Amplifikacije: Hitrost povečanja atmosferske toplotne vsebnosti (AHC) se je v zadnjih dveh desetletjih početrila (iz ~1.7 TW na ~7 TW).

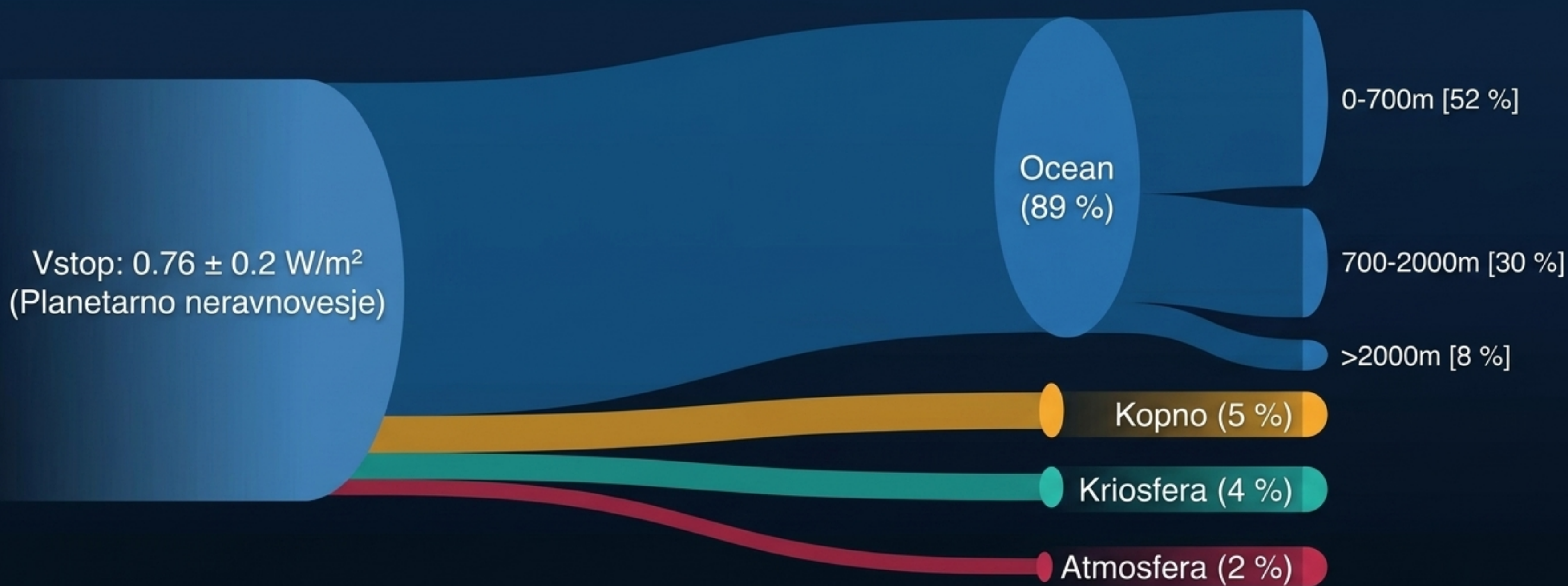
Diagnostična matrika: Termodinamika Zemljinih podsistemov

Podsistem	Delež toplote	Primarni mehanizem	Ključna senzorska tehnologija	Glavni vir negotovosti
Ocean	89 %	Občutna toplota (visoka c_p)	Argo plovci, Altimetrija	Nepopolna pokritost pod 2000m in plitvin
Kopno	5-6 %	Prevodnost (temperatura tal)	Mreža vrtin (Boreholes)	Pomanjkanje podatkov na južni polobli
Kriosfera	4 %	Latentna toplota (fuzija ledu)	Satelitska gravimetrija (CryoSat-2)	Ocenjevanje taljenja ledu pod morsko gladino
Atmosfera	1-2 %	Občutna + Latentna (para)	Reanaliza (ERA5), Radiosonde	Spremembe v gostoti meritev čez čas

Zaloga toplote Zemlje: Končna sinteza (1971–2020)

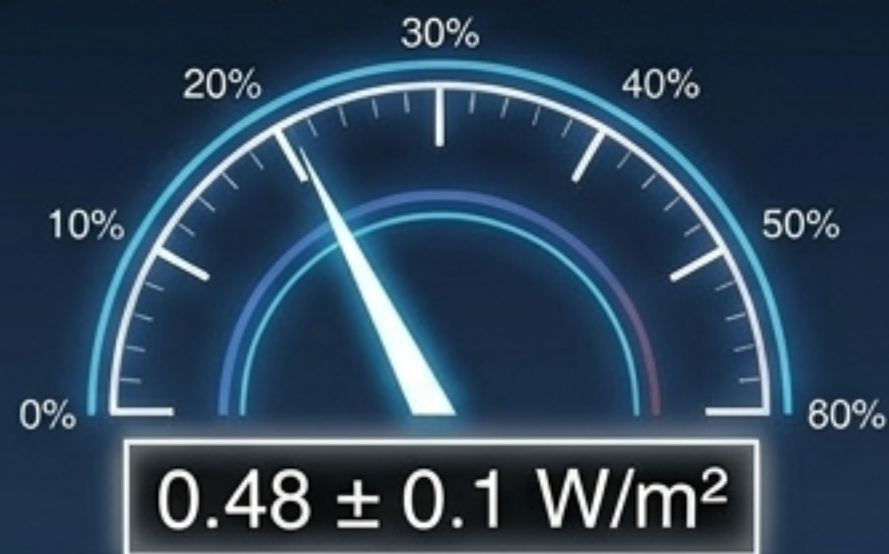
Tok energije (2006–2020): Porazdelitev v rezervoarje

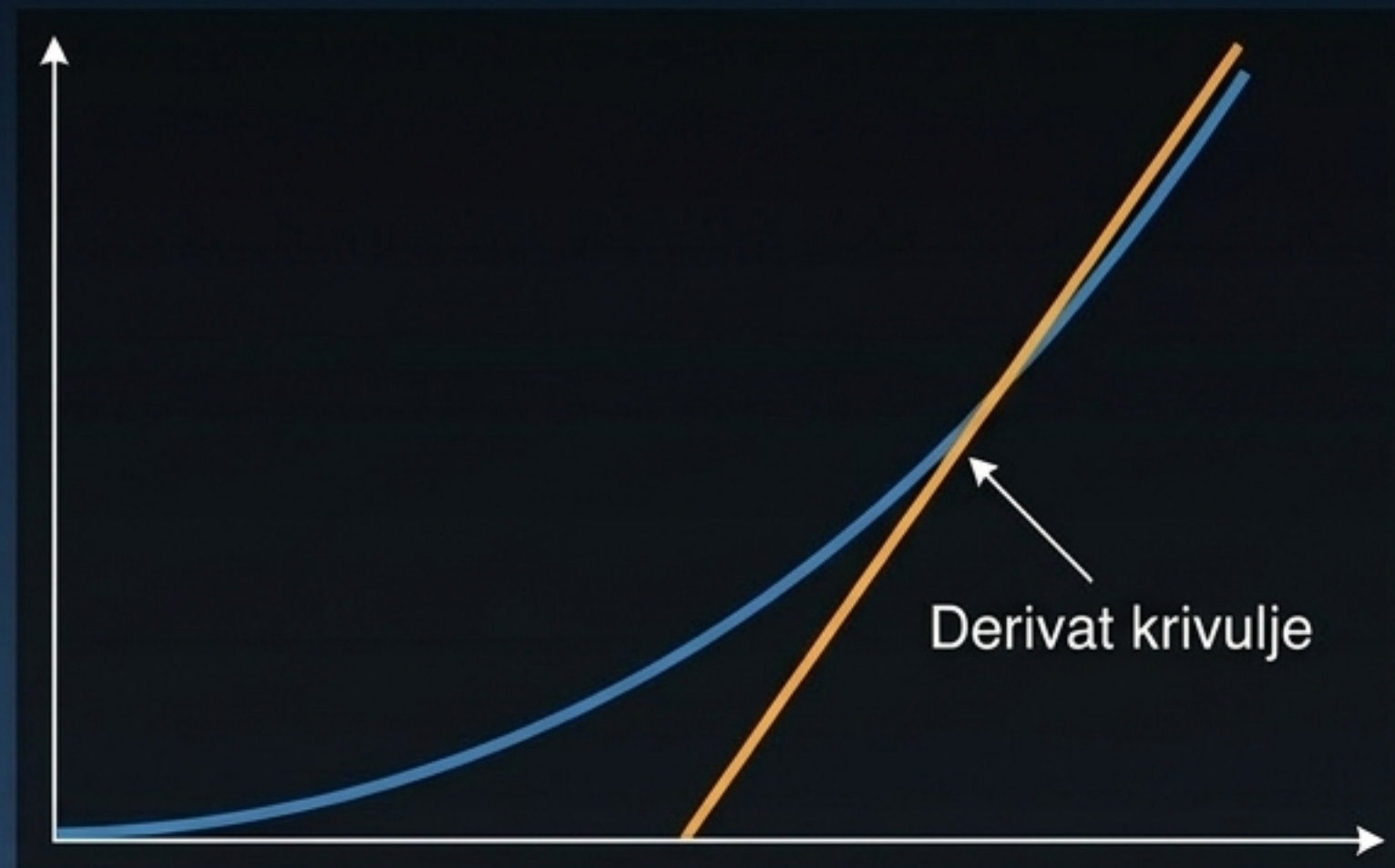
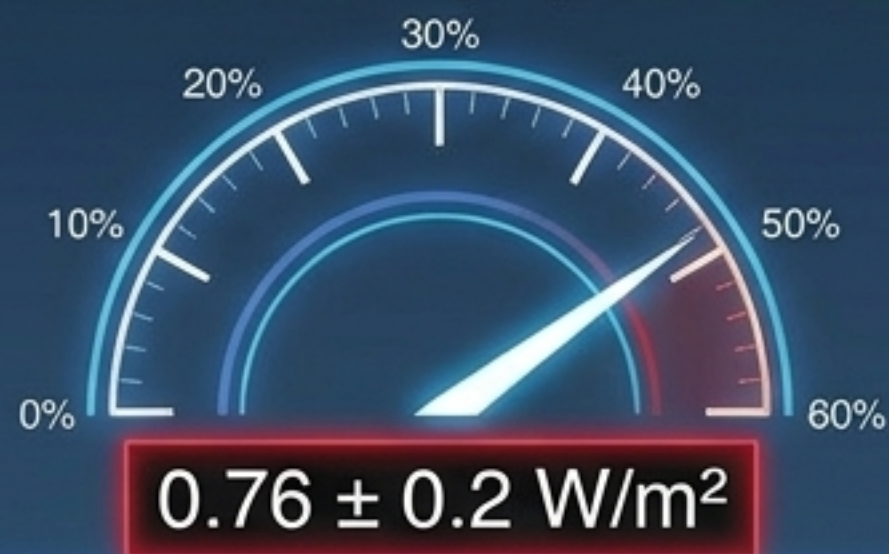
Ta porazdelitev velja za Zlato dobo Argo opazovanj (po letu 2006),
kjer je pokritost opazovalnega sistema skoraj globalna.

Odkritje pospeška: Planetarni toplotni tok se krepi

Dolgoročno povprečje (1971–2020)

Sodobno obdobje (2006–2020)

Matematični uvid:

Derivat krivulje se povečuje. Ne le, da se energija kopiči (integral), povečala se je tudi hitrost kopičenja.

Možni fizikalni vzroki:

Zmanjšan odboj sevanja zaradi zmanjšanja oblačnosti in arktičnega ledu, povečanje dobro premešanih toplogrednih plinov ter vodne pare, ob zmanjšanju emisij aerosolov.

Zakaj je EEI superiorna metrika podnebnih sprememb?

Površinska temperatura (ΔT_s)

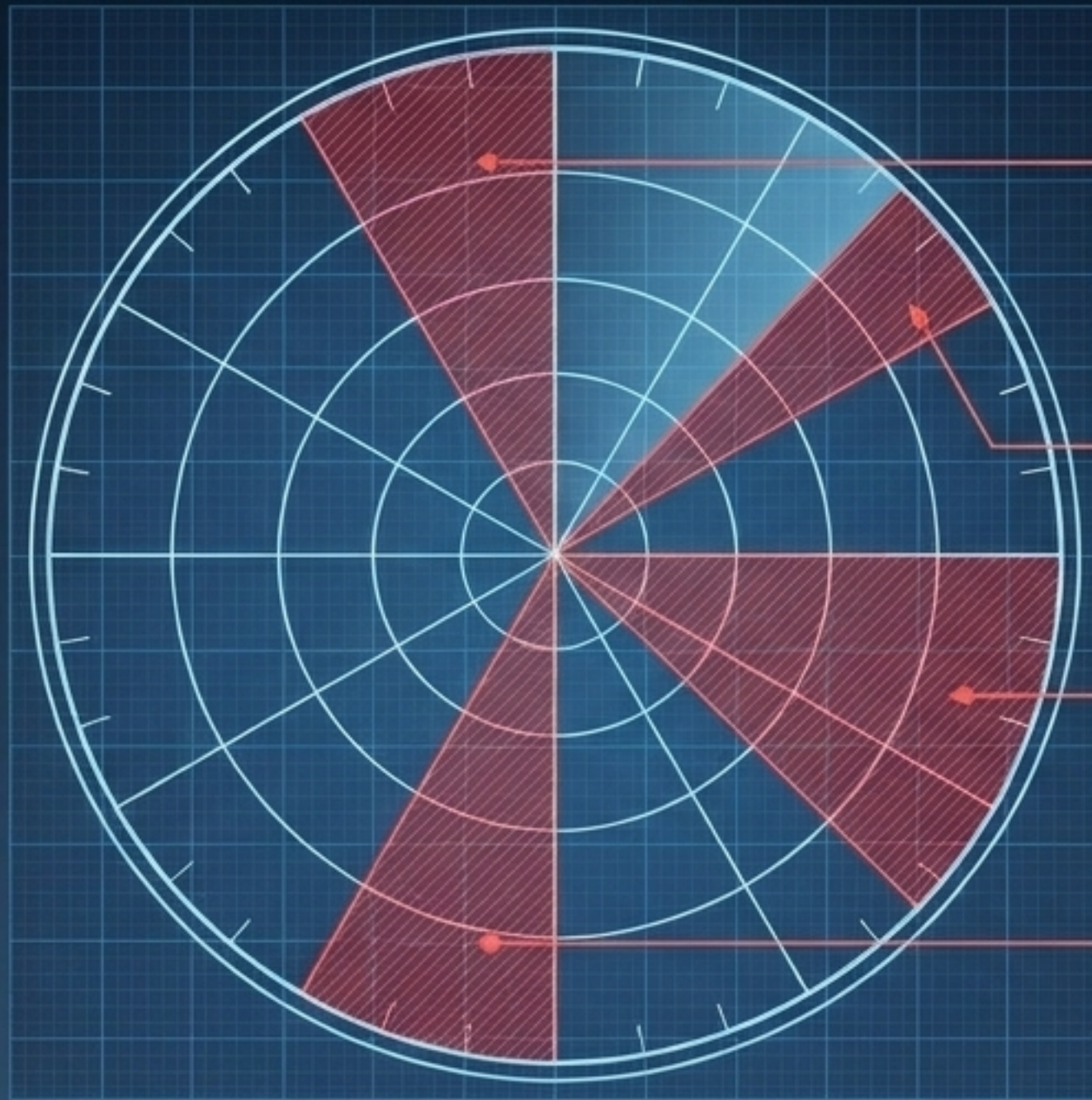
- Visok signal-šum razmerje.
- Zelo občutljiva na notranjo klimatsko variabilnost.
- El Niño / La Niña redistribuirata toploto, ne da bi spremenila celotno maso energije.

Zemljino energetska neravnovesje (EEI)

- Zastopa resničen integral neravnovesja.
- Malo podvržen dekadnim variacijam.
- Določa zavezujoče segrevanje (committed warming) – opredeljuje dodatno segrevanje, ki se bo zgodilo tudi ob takojšnji stabilizaciji TGP.

Prihodnost kalibracije: Slepe pege in inženirski izzivi

Globoki ocean & plitvine: Pod 2000 m potrebujemo razširitev Deep Argo mreže. Ocene zanemarjajo obalne cone in plitve vode.

Dinamika kriosfere pod gladino: Interakcije (taljenje) med oceanom in dnom ledenih polic so slabo izmerjene.

Južna polobla na kopnem: Zelo redka mreža meritev geotermalnih profilov vrtin.

Zaloga toplote v rekah/jezerih: Močno odvisno od modelskih simulacij z visoko stopnjo negotovosti.

ZAKLJUČNA TRDITEV: EEI je najosnovnejši kazalnik, ki ga mora vključiti Pariški sporazum. Zahteva kontinuirano mednarodno vzdrževanje in reševanje podatkov (*data rescuing*) s strani inženirske in znanstvene skupnosti.